**Ulkoasiainministeriö** NEUVOSTORAPORTTI UM2016-01329

POL-30 Lee Stefan(UM) 16.11.2016

Asia
**Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa 11.11.2016;yhteenvetoraportti**

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 11.11.2016 - 11.11.2016

**EU:n kauppapoliittisten instrumenttien (TDI) käsittelyssä näkemyserot alemman tullin säännöstä ennallaan. TDI-paketti siirrettiin työryhmään ja COREPERiin. Tavoitteena on päätös koko TDI-paketista vuoden loppuun mennessä. Komission 9.11. jakamasta ehdotuksesta uudeksi polkumyyntimalliksi ei keskusteltu.**

**Kuultiin valmistautumisesta WTO-ministerikokoukseen (MC11), joka pidetään Buenos Airesissa joulukuussa 2017. Samassa yhteydessä kuultiin useanvälisistä palvelukauppaa (TiSA) ja ympäristötuotteita (EGA) koskevista sopimusneuvotteluista. Tavoiteaikataulu (2016) TiSA:n osalta on osoittautunut haastavaksi. EGA-neuvotteluiden päättäminen 2016 on mahdollista.**

**Saatiin tilannekatsaus EU:n ja Yhdysvaltojen välisten vapaakauppaneuvottelujen (TTIP) viimeisimmältä neuvottelukierrokselta. Obaman kaudella ehditään edistää vielä teknistä yhteistyötä, mutta neuvotteluihin tulee väistämättä taukoa. Trumpin kauppapoliittisista näkemyksistä on tässä vaiheessa hyvin vähän tietoa.**

**EU–Japani-vapaakauppasopimusneuvottelut on mahdollista saada poliittisella tasolla valmiiksi vuoden 2016 aikana. Neuvottelut Mercosurin kanssa vievät pidempään. Molemmissa neuvotteluissa positiivinen vire, vaikka useita vaikeita kysymyksiä on vielä ratkaistavana.**

**Muissa asioissa komissaari Malmström esitteli komission ehdotuksen yksipuolisten tullietuuksien määräaikaisesta laajentamisesta Ukrainalle maan vaikeasta tilanteesta johtuen. Jäsenmaiden päätöstä toivotaan mahdollisimman pian.**

## 1. EU:n kauppapoliittisten instrumenttien uudistaminen ja uusi polkumyyntilaskentamalli

Ulkomaankauppaministerit keskustelivat EU:n tuontisuojainstrumenttien (Trade Defence Instruments, TDI) uudistamisesta puheenjohtajamaan 4.11. jakaman kompromissiehdotuksen pohjalta. Komissio esitteli lisäksi 9.11. jäsenmaille jakamansa ehdotuksen uudeksi polkumyyntilaskentamalliksi, josta ei keskusteltu.

Tuontisuojainstrumenttien uudistamista koskevaa keskustelua on hidastanut jäsenmaiden kantojen jakautuminen **ns. alemman tullin säännön** (LDR, Lesser Duty Rule) käytöstä. Edelleen 11 maata ilmoitti vastustavansa LDR:n muuttamista. LDR:n rajoittamisen, hieman erilaisin painotuksin, oli valmiita hyväksymään 15 maata. Muutamat halusivat raaka-aineiden ohella sisällyttää katteeseen myös ylikapasiteetin. Puheenjohtajamaan kompromissiesityksen muut kohdat (tutkinta-aikojen lyhentäminen, laivausklausuuli, voittomarginaali, tullien palautus, PK-yritykset, tuki-instrumentti ja transparenssi) saivat jäsenmailta tukea/valmiutta tutkia esitystä.

**Suomi** korosti reilun toimintaympäristön merkitystä yrityksille. Suomi viittasi komission vaikutusarvioon jossa todetaan, että komission ehdotus uudesta polkumyyntilaskentamallista säilyttää polkumyyntitullit nykyisellä tasolla eikä johda korkeampiin tullitasoihin. Suomi on valmis rakentavasti jatkamaan keskustelua TDI-lainsäädännön uudistamisesta. Kokonaispaketin tulee kuitenkin olla tasapainoinen. Komission ja puheenjohtajamaan ehdotukset LDR:n rajoittamisesta, voittomarginaalista ja uudesta laskentamallista johtavat yhdessä korkeampiin tullitasoihin. Suomi katsoi, että LDR pitäisi säilyttää koskemattomana, mutta on valmis tutkimaan komission laskentamalliehdotusta ja voittomarginaalin täsmentämistä. Suomi tutkii vielä kompromissiesitykseen sisältyviä laivausklausuulia sekä transparenssi- ja tutkinta-aikojen lyhentämistä koskevia määräyksiä.

**Komissaari Malmström** viittasi Eurooppa-neuvoston päätelmiin. Hän vetosi jäsenmaihin toteamalla, että LDR säilyisi pääperiaatteena ja sitä sovellettaisiin edelleen useimmissa tapauksissa. Säännön rajoittaminen tulisi kyseeseen vain tapauskohtaisesti ja hyvin rajoitetusti. LDR:n rajoittaminen ei johtaisi Yhdysvaltain kaltaisiin korkeisiin polkumyyntitasoihin. LDR:n rajoittamisen tulisi läpäistä unionin etu -testi. Lisäksi siihen sovellettaisiin tarkastelulauseketta.

Komission ehdotus **uudeksi polkumyyntilaskentamalliksi** oli lähetetty jäsenmaille vasta 9.11., joten jäsenmaat tyytyivät toteamaan tarvitsevansa lisäaikaa ehdotuksen tutkimiseen. WTO-mukaisuus nostettiin esiin joissakin puheenvuoroissa. Muutamissa puheenvuoroissa esitettiin huoli todistustaakan siirtymisestä yrityksille. **Malmström** korosti ehdotuksen olevan maaneutraali; ehdotus ei näin ollen ota kantaa siihen, onko esim. Kiina markkinatalousmaa vai ei. Malmström kiisti, että todistustaakka kohdistuisi uudessa mallissa nykyistä enemmän yritysten suuntaan. Komissio tulee laatimaan maakohtaisia raportteja, joissa sisältyviin tietoihin yritykset voivat viitata hakemuksissa. Komissaari piti tärkeänä myös vahvempaa läpinäkyvyyttä; kaikki intressiosapuolet voivat kommentoida raportteja.

**Puheenjohtaja** totesi lopuksi, että jäsenmaiden jakautuneiden kantojen takia TDI:n uudistamisesta ei äänestetä tässä kokouksessa, mutta puheenjohtajamaa on sitoutunut viemään asian päätökseen nopealla aikataululla. Sekä TDI:n että polkumyyntilaskentamalliehdotuksen käsittely jatkuu työryhmä- ja COREPER-tasolla. Tavoitteena on koko TDI-paketin viimeisteleminen vuoden 2016 loppuun mennessä ja päättäminen joulukuun Eurooppa-neuvostossa.

## 2. WTO: Post-Nairobi

Komissaari **Malmström** totesi Oslon miniministerikokouksen (21.-22.10.) viitoittaneen tietä kohti **WTO:n 11. ministerikokousta (MC11) Buenos Airesissa 2017**, mutta ennakoi valmisteluista tulevan vaikeat. EU on tehnyt ehdotuksia mm. kalastustukiin, läpinäkyvyyteen ja maatalouden kotimaiseen tukeen liittyen. Malmström totesi onnistuneen MC11:n vaativan ratkaisua kotimaisissa tuissa, vaikka aihe onkin vaikea. Osa maista vastustaa edelleen EU:lle tärkeää sähköistä kauppaa ja on mietittävä, miten kertoa sähköisen kaupan yhteydestä kehityskysymyksiin. MC11:ta valmistavat keskustelut jatkuvat Davosissa tammikuussa sekä OECD-kokouksessa kesäkuussa 2017.

Komission lähestymistapa post-Nairobi-työssä sai jäsenmaiden tuen. Osa maista oli huolissaan kotimaista tukea koskevista keskusteluista ja vastusti etenkin nk. vihreän laatikon tuista

keskustelemista. Malmström vastasi EU:n linjana olevan, ettei vihreän laatikon tuista neuvotella. Jäsenmaat toivoivat myös keskusteluja tullien ulkopuolisista kaupanesteistä (NTBs).

**Ympäristötuotteita koskevat useankeskiset neuvottelut (EGA)** on mahdollista päättää 2016 aikana. EGA-ministerikokous järjestetään 3.–4.12. Malmström painotti sopimuksen taloudellisia vaikutuksia, mutta myös merkitystä ilmasto- ja ympäristökysymyksissä sekä vahvana globaalina signaalina. Kiinan vaatimukset kuitenkin vaikeuttavat etenemistä. Kiina vaatii mm. Kanadalle, Turkille ja osalle EU-maita sensitiivisten polkupyörien sisällyttämistä osaksi sopimusta.

Jäsenmaat ilmaisivat laajasti tukensa EGA-neuvotteluiden päättämiseksi vuoden 2016 aikana. Muutamat jäsenmaat (ml. **Suomi**) toivoivat yritystensä pääsevän pian hyödyntämään sopimusta. Useat jäsenmaat kuitenkin muistuttivat polkupyörien olevan erittäin sensitiivinen tuote. Komission toivottiin pitävän painetta yllä Kiinaa kohtaan. Osa maista ilmoitti silti voivansa harkita polkupyörien osiin liittyvää ratkaisua. Jotkut jäsenmaat puolestaan katsoivat, että polkupyörien osalta on myös huomioitava kuluttajaintressit – etenkin kun kyseessä on tuote, joka on ympäristöystävällisyyden symboli – ja vetosivat jäsenmaiden joustavuuteen asiassa. Malmström vastasi komission jatkavan keskusteluja polkupyöristä myös eurooppalaisen teollisuuden edustajien kanssa. EGA-keskustelut jatkuvat Genevessä.

Malmström totesi **useanvälisille palvelukauppaneuvotteluille (TiSA)** asetetun aikatavoitteen 2016 olevan hyvin kunnianhimoinen. Vaikeita auki olevia kysymyksiä ovat edelleen uudet palvelut, markkinoillepääsytarjoukset ja tietojen siirtoa koskevat kysymykset. Myös Yhdysvaltain vaalituloksella on vaikutusta neuvottelujen etenemiseen. TiSA-neuvotteluiden osalta jäsenmaat painottivat tiedonsiirron merkitystä ja odottivat komission esitystä aiheesta. Yksityisyyden suoja ja tietosuoja ovat niin ikään tärkeitä osa-alueita. Myös TiSA-neuvottelut jatkuvat Genevessä. Poliittiseen ratkaisuun pyritään 5.–6.12. pidettävässä ministerikokouksessa.

## 3. EU:n ja Yhdysvaltojen väliset vapaakauppaneuvottelut (TTIP)

Ministerit olivat keskustelleet aiheesta edellisen kerran Bratislavan epävirallisessa ministerikokouksessa syyskuussa. Asia nousi esiin myös lokakuun Eurooppa-neuvostossa. Tämänhetkisen tilanteen valossa näyttää epätodennäköiseltä saada aikaan sopimus lähitulevaisuudessa, mutta jäsenmaiden enemmistö tuki neuvotteluprosessin jatkamista, Eurooppa-neuvoston kehotuksen mukaisesti.

**KOM** (Malmström) kertoi aktiivisesta yhteydenpidosta Yhdysvaltojen kanssa. Viimeisin neuvottelukierros järjestettiin lokakuun ensimmäisellä viikolla New Yorkissa. Neuvottelukierroksella käytiin läpi laajasti eri aiheita. Vaikeissa aiheissa, kuten markkinoillepääsyssä, ei edistytty. Niin ikään kestävä kehitys on edelleen Yhdysvalloille vaikea aihe. Sääntöjen osalta päästiin jonkin verran eteenpäin (erityisesti immateriaalioikeudet, pk-yritykset, riitojenratkaisu, tullit ja kaupanhelpottaminen). Sääntelypuolella on tapahtunut pääasiassa hyvää kehitystä, erityisesti lääkesektorilla, autojen turvallisuusstandardoinnissa ja tekstiilimerkinnöissä. Malmström totesi, että Obaman kaudella ehditään edistää vielä teknistä yhteistyötä ja saada aikaan joitakin konsolidoituja tekstejä sekä mahdollisesti sulkea väliaikaisesti joitakin neuvottelulukuja.

Yhdysvaltojen tulevasta presidentistä Donald Trumpista tiedetään hyvin vähän ja yhteistyön jatko Yhdysvaltojen kanssa on vielä auki. TTIP ei ole noussut Trumpin puheissa esiin, eikä ole joutunut vaalikampanjan aikana samalla tavoin kritiikin kohteeksi kuin Tyynenmeren vapaakauppasopimus (Trans-Pacific Partnership, TPP) ja Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus (NAFTA). Neuvotteluihin tulee joka tapauksessa automaattisesti tauko, kunnes Yhdysvaltojen uusi hallinto pääsee aloittamaan työnsä.

**Jäsenmaista** osa korosti tähän mennessä saavutettujen neuvottelutulosten turvaavista jollain tapaa. Tärkeää on, että EU:lla olisi vuoden lopussa yhteinen näkemys ja sovittu etenemistapa neuvottelujen jatkamisesta, jotta Yhdysvalloille voidaan antaa selkeä viesti. Keskusteluissa korostettiin myös sopimuksen korkeaa ambitiotasoa. TTIP:ssä on kyse myös globaalien standardien luomisesta. **Suomi** totesi kaupan kasvun ja korkeiden standardien olevan päätavoite. Neuvottelutauko on realiteetti, mutta ovet tulee pitää avoinna. Ensi keväänä voidaan arvioida jatkotilanne neuvottelujen suhteen.

## 4. Vapaakauppaneuvottelut Japanin ja Mercosurin kanssa

**KOM** (Malmström) totesi viimeisellä, 17:llä neuvottelukierroksella havaitun positiivisen asennemuutoksen **Japanin** neuvotteluhalukkuudessa. Japanin pääministeri Abe ja Euroopan komission puheenjohtaja Juncker ovat useaan otteeseen todenneet yhteisen halun päästä poliittisen tason sopimukseen vuoden 2016 aikana. Paljon työtä on kuitenkin jäljellä. Japanille vaikea aihe on mm. maataloustuotteiden tullien alentaminen. Niin ikään tullien ulkopuolisia kaupanesteitä (NTBs), erityisesti autosektorilla, täytyy purkaa. Maantieteellisissä merkinnöissä (GIs) myönteistä kehitystä on saavutettu hieman. Palvelusektorilla tarvitaan parempaa markkinoillepääsyä etenkin meriliikenteessä. Julkiset hankinnat on edelleen vaikea neuvotteluaihe (erit. rautatiet), samoin kuin investointisuojakysymykset.

**Mercosurin** kanssa lokakuussa käyty neuvottelukierros kuuden vuoden tauon jälkeen sujui rakentavassa hengessä. Nyt keskitytään neuvotteluteksten työstämiseen. Seuraava neuvottelukierros pidetään maaliskuussa 2017. Mercosurilla on halua jatkaa neuvotteluja EU:n kanssa nopealla tahdilla. Tavarakaupan osalta käytiin hyviä keskusteluja. Immateriaalioikeuksia ja kestävää kehitystä kohtaan Mercosur oli osoittanut uudenlaista kiinnostusta. Markkinoillepääsyä koskevissa keskusteluissa oli positiivinen vire. Malmström kertoi olevansa hyvin tietoinen jäsenmaiden sensitiivisyyksistä, erityisesti naudanlihan ja sokerin osalta. Vapaakauppasopimus Mercosurin kanssa tarjoisi EU:lle pääsyn merkittävälle neitseelliselle markkina-alueelle, sillä Mercosurilla ei käytännössä ole vapaakauppasopimuksia.

## 5. Muut asiat: Yksipuolisten tullietuuksien määräaikainen laajentaminen Ukrainalle

Komissaari **Malmström** kertoi komission ehdotuksesta yksipuolisten tullietuuksien määräaikaisesta laajentamisesta Ukrainalle. Tavoitteena on parantaa tiettyjen teollisuus- ja maataloustuotteiden pääsyä EU-markkinoille. Etuudet tulisivat lisäyksenä yhteistyösopimuksessa (DCFTA) jo sovittuihin myönnytyksiin. Malmström totesi Ukrainan tehneen lujasti työtä vaadittujen reformien aloittamiseksi, vaikka työtä on edelleen jäljellä. Ukrainan tilanne on poliittisesti ja taloudellisesti vaikea. Malmström totesi komission ehdotuksella olevan vain rajallisia vaikutuksia EU-markkinoilla. Etuudet koskevat rajattua määrää tuotteita, etuuksien aika on rajattu (kolme vuotta) ja terveys- ja kasvinsuojeluvaatimuksista ei tingitä. Ukraina olisi valmis aloittamaan soveltamisen vuonna 2017. Malmström esitti jäsenmaille pyynnön päättää asiasta pikaisella aikataululla.

## Ministereiden lounaskeskustelu EU:n kauppapolitiikan näkymistä

Ministerit vaihtoivat epävirallisesti näkemyksiä EU:n kauppasopimusten tulevaisuudesta, erityisesti EU-Kanada vapaakauppasopimuksen (CETA) hyväksymiseen liittyneiden käänteiden jälkeen. Ministerit pohtivat komission johdolla miten kaupan, työpaikkojen ja taloudellisen kasvun positiivisesta vuorovaikutuksesta voitaisiin paremmin viestiä kansalaisille ja vastata huoliin globalisaation ja vapaakaupan negatiivisista vaikutuksista. Todettiin, että tässä vaiheessa on vielä liian aikaista vetää johtopäätöksiä EU:n kauppasopimusten tulevaisuuden suhteen. Tärkeää on mm. odottaa

EU:n tuomioistuimen päätöstä EU□Singapore-tapauksessa. Päätöksen odotetaan selkeyttävän toimivallanjakoa EU:n ja jäsenmaiden välillä. Ministerit totesivat tarpeen kiinnittää entistä enemmän huomiota myös neuvotteluprosessien läpinäkyvyyteen ja viestintään.

Suomen edustajat

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

| | |
|---|---|
| Asiasanat | Japani, kauppapolitiikka, Mercosur, teräs, TTIP, UAN Ulkoasiainneuvosto, WTO, Yhdysvallat, vapaakauppasopimusneuvottelut |
| **Hoitaa** | **UM** |
| Tiedoksi | EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM |